

PÁLYAMŰ

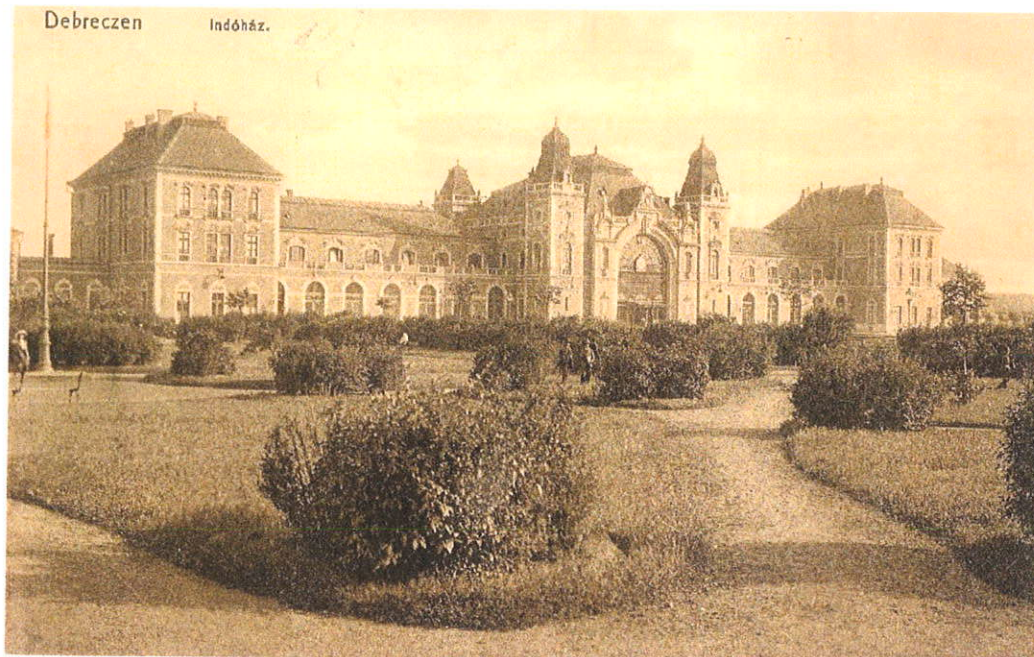
a Bírósági Közlöny 2016/1. számában megjelent, a 72/2016. (II. 17.) OBHE számú határozattal a Debreceni Ítéltábla Polgári Kollégiuma kollégiumvezetői tisztségének betöltésére kiírt pályázathoz

dr. Pribula László

2016

A MÚLT

A Debreceni Ítéltáblát – az ország területén mindaddig működő két ítéltábla fellebbviteli feladatainak elosztása céljából nyolc további vidéki ítéltáblával együtt – a királyi ítéltáblák és királyi főügyészségek szervezéséről szóló 1890. évi XXV. törvénycikk hozta létre. Az 1896-tól a jelenlegi törvényszék épületében méltó elhelyezést kapott, döntvényalkotási joggal rendelkező ítéltábla létfontosságú volt az ítélkezés egységének a kialakításában. A négy szintű bírósági rendszer felszámolásával az időközben felsőbírósággá átnevezett ítéltáblákat az 1950. évi IV. törvény szüntette meg. A 2002. évi XXIII. törvény 1. §-ának (4) bekezdése szerint 2005. január 1. napjától működik újra, méltó körülmények között, most már a Debreceni Járásbíróság hasonló jellegű épületével együtt igazságügyi centrumnak tekinthető épület-komplexumban. Az újraindult ítéltábla Polgári Kollégiumát mindvégig eredményesen, a perhatékonyság követelményét maradéktalanul érvényesítve vezette a 2010. évben bekövetkezett haláláig dr. Urhegyi Béla, majd ezt követően dr. Csiki Péter, akik segítőkészségükkel, tanácsaikkal számtalan bíró – így a jelen pályázó – szakmai fejlődéséhez is nagy mértékben hozzájárultak.

A JELEN

1./ Alapvetés

A Debreceni Ítéltábla kiemelkedően fontos szerepet játszik a város, a megye, a régió társadalmi életében. Jelentősége túlmutat a konkrét ítélkezési tevékenységen. Egyre több feladatot lát el a jogegység biztosításában, a bírák továbbképzésében, a joghallgatók oktatásában, a bírósági munka a nyilvánosság felé közvetítésében. Hozzájárul a jogi kultúra jobbításához, oktatási centrumként működik, számos közérdeklődésre számot tartó szakmai rendezvénynek biztosít színhelyet, tevékenysége alakítja a közbeszédet.

Az igazgatási vezetők és a bírák, bírósági titkárok, ügyviteli alkalmazottak, fizikai alkalmazottak között a kapcsolat közvetlen, kiváló, és folyamatosan tud *alkalmazkodni* az állandó kihívásokhoz. Egy viszonylag kisebb létszámú bírósági szervezet egyik előnye, hogy a *személyes kapcsolattartás* megvalósítása nem okoz nehézségeket, a vezetők a mindennapos kommunikáció alapján is tisztában vannak a munkatársak készségeivel, ezáltal jól fel tudják mérni, hogy a feladatok minél jobb színvonalú teljesítéséhez milyen egyéni többlet vállalásokra, képzésekre, fejlesztésekre van szükség. A büntető ügyszakhoz tartozó elnök és a polgári ügyszakhoz tartozó elnökhelyettes rendszeresen egyeztet a kollégiumvezetőkkel, a tanácselnökökkel: a szervezet gyors döntését, azonnali beavatkozását kívánó feladatokat ezért az ítélőtábla kellő gyorsasággal és hatékonysággal teljesíteni tudja.

Az utóbbi években az igazgatási és szakmai vezetők nagy erőfeszítéseket tettek azért, hogy a Debreceni Ítéltábla a régió egyik kiemelkedő szellemi központjává váljon, a nyilvánosság

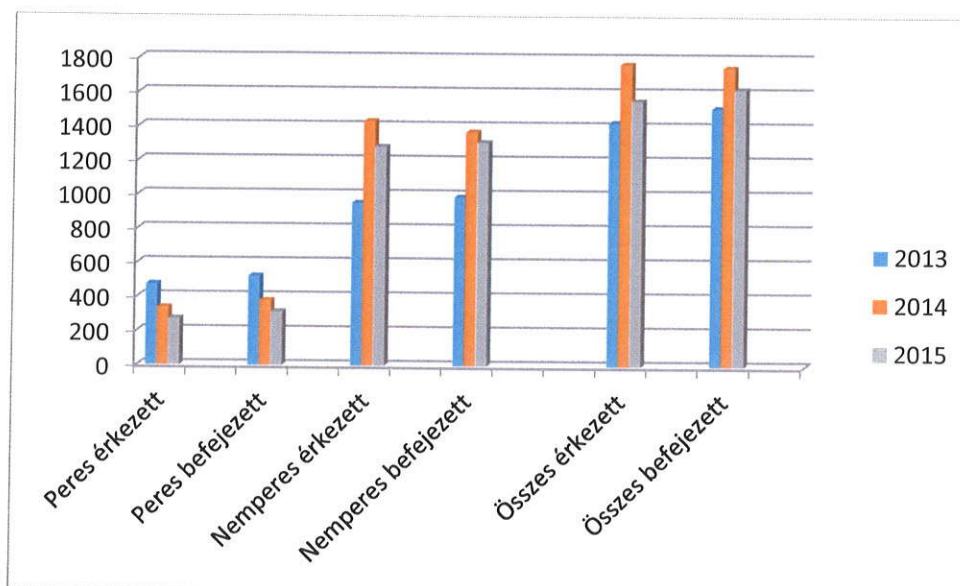
minél jobban megismerje működését, a megszerzett tudást egyre szélesebb körben terjessze. A *kezdeményezőkészség*, az innováció a bíróságra mindig is jellemző volt, számos esetben élen járt az új ötletek, elgondolások megvalósításában. Minderre példa a sajtóval, a társszervekkel kialakított egyre mélyülő kapcsolat, a szakmai konferenciák bővülése, a képzési formák egyre nagyobb választéka, az országos jogalkalmazási feladatokban mind nagyobb közreműködés, a Nyitott Bíróság programjában történő egyre aktívabb részvétel, az internetes honlapon naprakész információk megjelentetése, a tudás átadása újabb és újabb módszereinek felfedezése. Az ítélőtábla tevékenységének lényeges ismérve az összegyűlt tapasztalatok, tudás megosztása az illetékességi területén működő régió munkatársaival, a felmerülő gyakorlati problémák folyamatos vizsgálata, a vitatott jogalkalmazási kérdések megoldására koncentrálnó szemlélet, olyan szakmai fórumok biztosítása, amelyek az egységes joggyakorlat megvalósulását segítik elő.

Mindezekből következően annak, aki szakmai vezetői feladatokat kíván vállalni a Polgári Kollégiumban, egyszerre van könnyű és nehéz feladata. Könnyű a helyzete azért, mert jól érzékelhető az elmúlt években az a nyitott szemlélet, amely által az ítélőtábla folyamatosan alkalmazkodni tudott a jogalkalmazás kihívásaihoz, fel tudja használni azokat a tapasztalatokat, amelyeket a jelenlegi igazgatási és szakmai vezetők a hatékony ítélkezés, a regionális képzési szerepvállalás erősítése érdekében felhalmoztak, ezáltal fel tudja mérni, hogy milyen szakmai vezetői szemlélet szükséges az eredményes működés biztosításához. Ugyanakkor nehéz is a feladata azért, mert állandóan figyelemmel kell kísérnie, hogyan tartható fenn a folyamatos, a társadalmi változásokhoz alkalmazkodó, az emberi és tárgyi erőforrásokat kihasználó, az ítélőtábla elért eredményeit megtartó, de egyben bővítő fejlődés. Mindebben csak akkor lehet sikeres, ha alkalmas tud lenni a munkatársakkal való folyamatos konzultációra, jó kapcsolatot tart fenn az illetékességi területéhez tartozó bíróságokkal, hatékonyan együttműködik az ítélőtáblák kollégiumvezetőivel, figyelemmel kíséri az Országos Bírósági Hivatal és a Kúria tevékenységét, az ott felmerülő feladatokban aktív közreműködést vállal; de mindenekelőtt a *kezdeményezésekre fogékony*, folytonosan tud alkalmazkodni, hajlandó és képes magát képezni.

2./ Statisztikai adatok: helyzetértékelés

A Debreceni Ítélőtábla Polgári Kollégiumának ügyforgalma az elmúlt három évben – táblázat, majd diagram formában bemutatva – a következők szerint alakult:

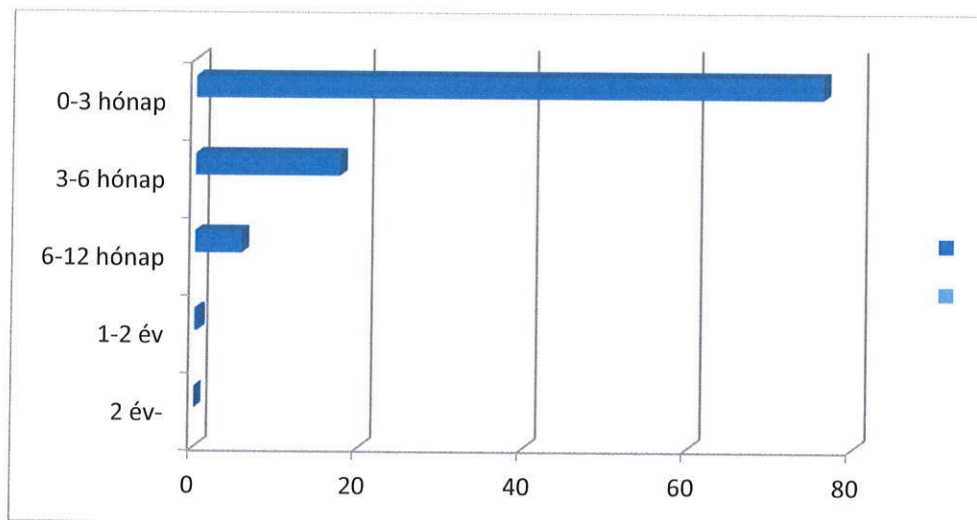
	<i>Peres</i>		<i>Nemperes</i>		<i>Összesen</i>	
	<i>Érkezett</i>	<i>Befejezett</i>	<i>Érkezett</i>	<i>Befejezett</i>	<i>Érkezett</i>	<i>Befejezett</i>
2013	474	523	952	989	1426	1512
2014	337	380	1431	1369	1768	1749
2015	272	314	1281	1309	1553	1623

A polgári peres ügyek a 2012. évi hatáskör módosítást követően *csökkenő* tendenciát mutatnak, és a civil szervezeteket érintő nemperes eljárások számának a növekedésével együtt is összességében az előző évekhez képest kisebb a civilisztikai ügyszak munkaterhe. A társadalmi viszonyok időnként egy-egy pertípus hangsúlyosabb megjelenését eredményezik: így volt ez a 2013-2014. években a deviza alapú kölcsönszerződések jogvitáiban a korábban alig tárgyalt tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségén alapuló perek nagyobb mennyiségben való megjelenésekor, a közeljövőben pedig hasonló nagyobb ügyérkezés várható a felfüggesztett perek egy részének folytatása, valamint a törvényi rendelkezésekkel nem érintett szerződési feltételek érvénytelenségére hivatkozó keresetek tárgyában. Mindez azonban csak ideiglenes munkateher többletet jelenthet majd, lévén a törvényi szabályozás a jogvitákat nagyobb részben rendezte. Ugyancsak várható az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletei következtében a büntetés-végrehajtási intézetekkel szemben indított kártérítési perek nagyobb számban indítása; azonban a következetes bírói gyakorlat kialakulása és annak a felek részéről észlelése után álláspontom szerint ezeknek az ügyeknek a száma is a korábbi mennyiségre csökken majd vissza.

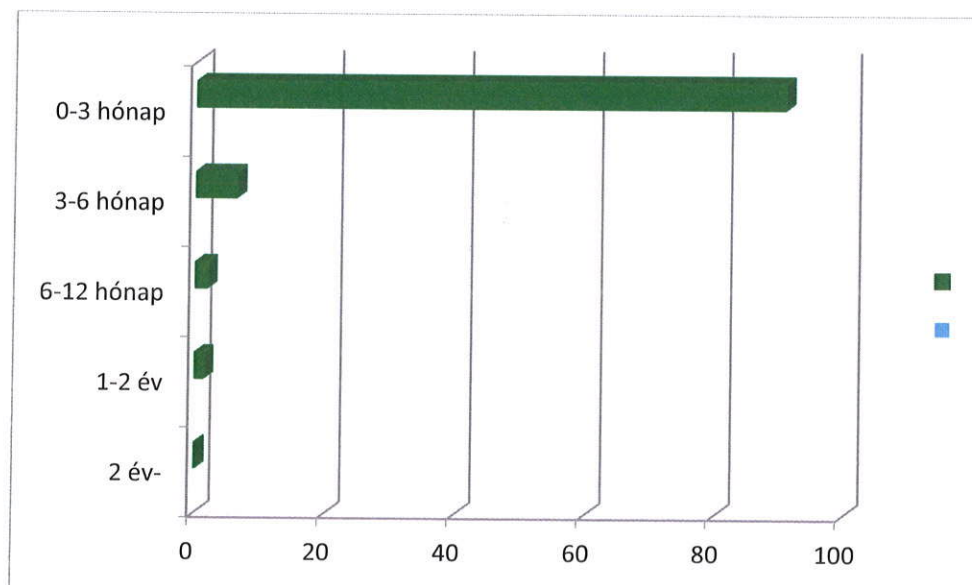
Az ügyérkezési feltételek nem csak az időszerűségi mutatók javításához kedvezőek, de lehetőséget adnak a nehezebb ügyforgalmi helyzetben lévő bíróságok megsegítésére is. A következőkben bemutatott, a 2015. év első öt hónapjában befejezett ügyek időtartamának adatai alátámasztják, amely szerint – azzal együtt, hogy a 2014. évben a Fővárosi Ítéltábla 100 peres, majd a 2015. évben 50 nemperes másodfokú ügyében is eljár – a Debreceni Ítéltábla *hatékonyan* és gyorsan látja el ítélezési feladatait, időszerűségi problémák nem mutathatók ki.

<i>2015. január 1. és május 31. között befejezett ügyek időtartama</i>	<i>Arány</i>
0-3 hónap	76,3 %
3-6 hónap	17,6 %
6-12 hónap	5,7 %
1-2 év	0,4%
2 év túli	0 %

Az előzőeket igazolják a 2015. május 31-én folyamatban volt ügyek időszerűségi mutatói is:

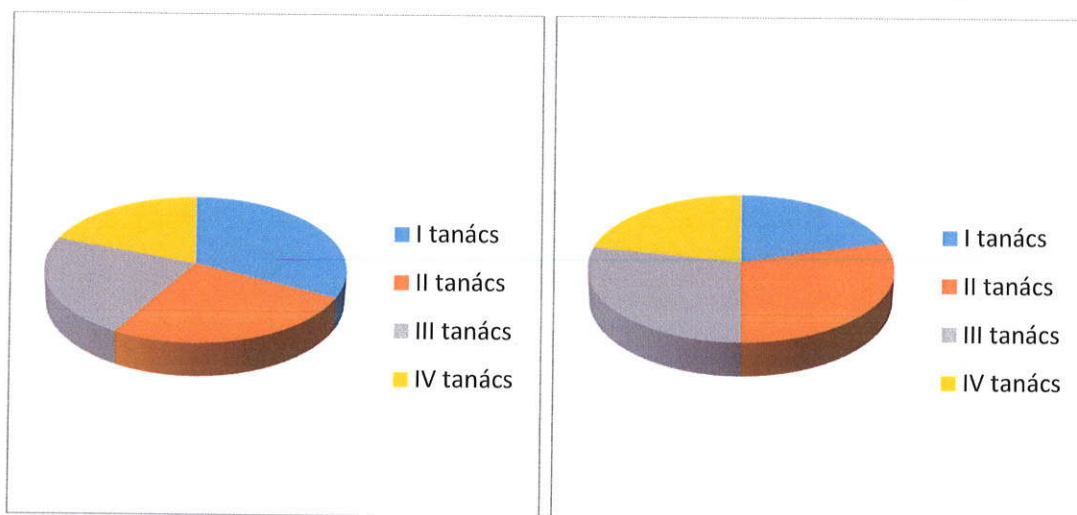
<i>2015. május 31. napján folyamatban lévő ügyek időtartama</i>	<i>Arány</i>
0-3 hónap	90,7 %
3-6 hónap	6,2 %
6-12 hónap	1,8 %
1-2 év	1,3%
2 év túli	0 %

A polgári kollégium négy tanácsa, a folyamatosan egyeztetett ügyelosztási rend alapján egyenlő arányban veszi ki részét az ítélkezési feladatokból, ezt bizonyítják a 2015. év érkezési és befejezési statisztikái:

<i>tanács száma</i>	<i>Peres érkezések száma</i>	<i>Nemperes érkezések száma</i>	<i>Peres befejezések száma</i>	<i>Nemperes befejezések száma</i>
I	88	264	103	271
II	70	375	70	364
III	61	360	78	381
IV	53	282	63	293

Ugyanezt a peres, majd a nemperes érkezések arányában a következő diagramok szemléltetik:

Összességében a hatásköri szabályozásból, az ítélőtábla illetékességi területeinek lakosságszámából következően az ügyérkezési feltételek kifejezetten *kedvezőek*, és nagyobb változás a jövőben sem várható. Mindez elősegíti azt is, hogy a Polgári Kollégium a közvetlen ítélkezési tevékenységen kívül koncentrálni tudjon más, a jogegység alakításával, a képzésekkel, a koordinációval kapcsolatos feladatokra is, és szükség esetén segítséget tudjon nyújtani a kedvezőtlenebb ügyérkezési helyzetben lévő bíróságok részére.

3./ A kollégiumvezető feladatai

A kollégiumvezető feladatait a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 124. §-ának rendelkezései, az Országos Bírósági Hivatal elnökének 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítása a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról 28. §-ának (1) és (2) bekezdései, valamint a Debreceni Ítélőtábla Szervezeti és Működési Szabályzata 30. §-

ának előírásai egyértelműen kijelölik. Nyilvánvalóan azonban önmagában a jogszabályi rendelkezésekkel kijelölt feladatok ellátásán felül az *elhivatottság*, a jó kapcsolatteremtő képesség, a rábízott munka szeretete, a munkatársakkal való megfelelő viszony is mind elengedhetetlenek az elvárható szakmai vezetéshez. A kollégiumvezetőnek figyelemmel kell kísérnie a régió bíróságainak ítélkezési tevékenységét; fogékonnak kell lennie az Országos Bírósági Hivatal ítélkezést elősegítő kezdeményezéseire, azok továbbítására, a bírakkal elfogadtatására; jó kapcsolatot kell fenntartania a szakmai egységesség biztosítása érdekében a Kúriával, a számára biztosított jogosultságokkal a legteljesebb mértékben élnie kell a jogegység megteremtése érdekében; ezzel együtt törekednie kell a saját folyamatos fejlődésére, képzésére, a joggyakorlat-elemzésben részvételére, publikációk megjelentetésére.

A kollégiumi működés akkor segítheti elő a *joggyakorlat fejlesztését*, ha a szakmai vezető folyamatosan elemzi, vizsgálja a jogalkalmazás gyakorlatát, a vizsgálatba mind több, az adott jogterületben gyakorlattal rendelkező munkatársat bevon, biztosítja, hogy az ítélkezést érintő információk minél gyorsabban, minél hatékonyabban eljuthassanak az érintettekhez, a felvetett kérdésekre reagál, a problémákat megoldani igyekszik, a kezdeményezéseknek teret ad, és a lehető legtöbb tapasztalat bevonásával rendszeres szakmai iránymutatást nyújt.

4./ Személyi és tárgyi erőforrások

A Debreceni Ítéltábla engedélyezett létszáma 24 bíró, 7 bírósági titkár, 30 ügyviteli alkalmazott és 7 fizikai alkalmazott. Valamennyi munkatárs kiválóan felkészült, nagy munkabírási, a rá bízott feladatait maximálisan teljesítő, szakmai fejlődésre törekvő kolléga.

A Polgári Kollégium 4 tanácsból áll, amelyből kettő 4 fős, kettő pedig 3 fős létszámmal dolgozik. Az egyes tanácsok közötti munkamegosztás évek alatt jól kialakult, és bár valamennyi tanács alkalmas az ítéltábla elé kerülő bármilyen polgári ügy elbírálására, mindegyiküknek meghatározható egy sajátos arculata. Két tanács alapvetően gazdasági, két tanács pedig alapvetően polgári fellebbviteli ügyeket tárgyal. A megfelelően működő, az elnökhelyettes által gyakorolt szignálás rendje teljes mértékben törekszik az *arányos munkateher* biztosítására, ennek szempontjai időről időre, az esetleg megváltozott érkezőkhez igazodva, valamennyi munkatárs bevonásával áttekintésre kerülnek.

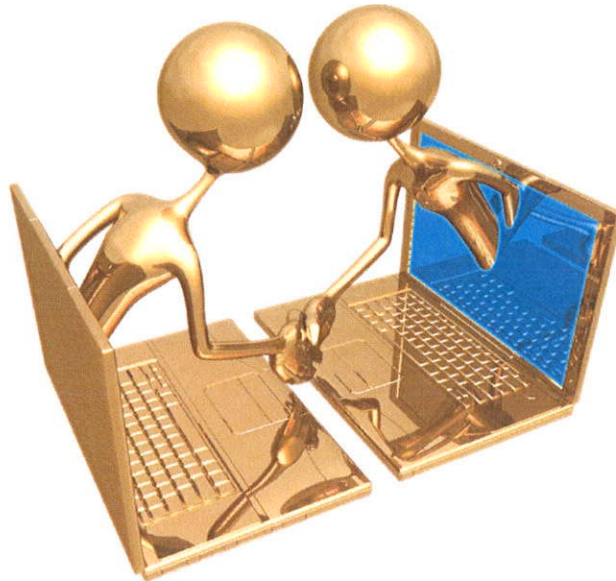
A polgári ügyszakos bírák valamennyien bizonyították rendkívüli *munkabírási*ukat, szakmai *felkészültségüket* mind a korábbi járásbírói, törvényszéki, mind a jelenlegi ítéltáblai működésük alatt. Folyamatosan részt vesznek az országos képzéseken, és az ott szerzett tudást átadni képesek a regionális képzések során. Többen közreműködnek a bírósági fogalmazók képzésében, oktatnak a helyi egyetemi jogi karon, részt vesznek a Kúria által létrehozott joggyakorlat-elemző csoportok és tanácsadó testületek munkájában, de szerepet vállalnak az ügyvédjelöltek, közjegyzők oktatásában is. Több bíró részt vesz a jelenleg zajló polgári perjogi kodifikációs munkálatokban, számos munkatárs rendelkezik nyelvvizsgával és

szakjogász végzettséggel. Készek az állandó szakmai fejlődésre, ennek érdekében állandóan figyelemmel követik a képzési lehetőségeket.

A Debreceni Ítéltábla a rá bízott feladatait a hatékonyság, az alaposság és az elvárható gyorsaság követelményéhez igazodóan teljesíti. A 2012. évi hatáskör módosítás óta a rendelkezésre álló létszám összhangban áll az érkező ügyek számával: mind a peres, mind a nemperes eljárásokban a fellebbezések elbírálására rendkívül gyorsan és eredményesen sor kerül, nem tapasztalható probléma az időszerűségben, nincsenek írásba foglalási késedelmek, a felülvizsgálattal érintett jogerős határozatok túlnyomó részét a Kúria hatályában fenntartja.

Az ítélezés *munkafeltételei* magas szintűek: az épület korszerű, a tárgyalótermek modern felszerelésűek, a bírák és az ügyviteli alkalmazottak szobái eszközökkel kellően ellátottak, az aula és a kollégiumi tárgyaló alkalmas kisebb és nagyobb szakmai rendezvények megtartására, így minden adott a gyors és hatékony ítélezés feladatainak teljesítéséhez.

A JÖVŐ

1./ A jogalkalmazás közeljövőben várható kihívásai

A 2014. március 14-én hatályba lépett új *Polgári Törvénykönyv* alkalmazása jelentős kihívás elé állítja a bírósági szervezetrendszert. Fontos esemény volt a hatályba lépést közvetlenül megelőzően az anyagi jogi rendelkezéseket bemutató két hetes előadás-sorozat, amelyen a régió valamennyi bírósága nagy érdeklődéssel vett részt. A személyiségi jogi perekon kívül egyelőre még alig beszélhetünk az új Ptk. fellebbviteli gyakorlatáról, azonban rövid időn belül egyre több, már az új kódex rendelkezéseit alkalmazó jogerős döntés, majd felülvizsgálati határozat fog rendelkezésre állni. Az új joganyag által megváltozott gyakorlat részletes elemzése, bemutatása és az ismeretek megosztása rendkívül fontos: a már megfelelő jogalkalmazási tapasztalatok átadására és megvitatására hasonló képzési fórumot kell biztosítani. Mindezen túl indokoltnak látszik az egyes jogterületek külön, kisebb csoportokban való vizsgálata is. Terveim között szerepel olyan elektronikus felület létrehozása, amely kifejezetten az új Ptk. alkalmazásával kapcsolatos problémákat tematizálja, az új gyakorlatot eredményező döntéseket teszi közzé.

Várhatóan 2018. január 1-jén lép hatályba az új *Polgári Perrendtartás*. Az új perjogi kódex általi változásokról, a felvethető kérdésekről, a bírói gyakorlatra váró feladatokról folyamatos tájékoztatást kell biztosítani, és szükséges az új Ptk. ismertetéséhez hasonló nagyobb rendezvényt szervezni. A kodifikáció folyamatában számos kolléga aktívan részt vett, akiknek az új normaanyag bemutatásában is jelentős szerepük lesz. A változások ismertetésébe, az ezzel kapcsolatos vitákba az ügyészi, ügyvédi és a közjegyzői szakma képviselőit, valamint az igazságügyi szakértőket is be kell vonni.

Az *elektronikus kommunikáció* kiterjesztése a közeljövőben speciális ismeretek átadását, a megváltozott munkamódszerek bemutatását, közös gondolkodást igényel, amely az informatikusok, ügyviteli alkalmazottak bevonásával rendszeres és kiterjedt konzultációk tartását indokolja. A programok mindennapos használata nyilvánvalóan hosszú tanulási folyamat eredménye. Az új technikai vívmányok – távmeghallgatás, a jegyzőkönyvek video- és hangfelvétellel rögzítése, az ügyfélértesítés új eszközei – a polgári perekben várható megjelenésének előnyeit a gyakorlati alkalmazás elősegítéséhez kellő mértékben ugyancsak kommunikálni szükséges.

2./ Hatékonyság, időszerűség

Az ítéltábla időszerűségi mutatói kiválóak; arra kell törekedni, hogy a kedvező tendenciák *fennmaradjanak*, és ne állhasson elő olyan helyzet, amely az esetleges váratlan kihívások mellett rontaná a hatékonyság, gyorsaság érvényesülését.

2.1./ Hatékonyság biztosítása: integráció a szervezeten belül

Fel kell térképezni, hogy melyek azok a területek, amelyekben a szakmai konzultáció jelentősége kiemelten fontos az egyes ügyszakok között, és lehetőséget kell teremteni olyan fórumokra, ahol a közös gondolkodás eredményeképpen válaszokat kereshetünk a hasonló alapokon nyugvó szakmai kérdésekre.

Az ítélezés szakmai minőségének a fenntartásához egy kisebb létszámú bíróságon a mindennapos *személyes kommunikáció* lehetőségének felbecsülhetetlen előnye van. A tanácselnökökkel való megbeszélések informálisan gyakorlatilag mindennaposak, de legalább ilyen jelentőséget kell tulajdonítani az előadó bírákkal történő kommunikációnak is. A felgyorsult világ eseményei a bíróságokra is mind gyakrabban rónak majd váratlan, azonnali beavatkozást igénylő feladatokat – ezek gyors és megfelelő megoldására a biztosított szervezeti kereteken felül a jó személyes kapcsolatok jelenthetnek garanciát.

A kollégiumi ülések és a tanácselnöki értekezletek az ítélezési gyakorlat kihívásaihoz, a változó jogszabályi környezet által meghatározott feladatokhoz, az ügyérkezések folyamatos elemzéséhez igazodó rendszerét fenn kívánom tartani azzal, hogy azok előkészítésébe aktívan be kívánom vonni a kollégium tagjait, felmérve az általuk felvetett témák, kérdések megvitatásának szükségességét.

Különösen jó kezdeményezésnek tartom az először a 2015. év decemberében megrendezett „*Hatékonyság és időszerűség a polgári eljárásban*” című rendezvényt, amely alkalmat adott egész napos változó csoportos foglalkozások megtartásával, a régió valamennyi érdeklődő

bírájának a bevonásával a bírói gyakorlat felmerülő problémáinak az áttekintésére, és nem utolsósorban egymás tevékenységeinek, szemléletének a jobb megismerésére. Mindezt a jövőben még több munkatárs bevonásával, a moderátorok személyének folyamatos változtatásával fejleszteni kell, szükség szerint tematikus workshop megtartása (így az új Pp. hatályba lépését érintő gyakorlati kérdések, az új Ptk. alkalmazása) is elképzelhető.

A polgári kollégium valamennyi tanácsa mellett egy-egy *bíróági titkár* dolgozik. Azzal együtt, hogy mivel valószínűsíthetően valamennyien bírónak szeretnének válni, *lehetőséget kell nekik adni* arra is, hogy időnként járásbíróági, közigazgatási és munkaügyi bírósági ítélezésben is részt vegyenek; határozottabb feladatuk lehet a fogalmazóképzésben, valamint más bírósági titkárokkal való szervezett kapcsolattartásban. Az ítéltáblának a jogegységesítés terén játszott szerepének hangsúlyozása végett jobban be kell őket vonni a mindennapi ítélezési feladatok elősegítésén felül szakmai kutatásokba, szakmai előkészítő anyagok összeállításába. Célszerű a Kúria mellett működő főtanácsadókkal való állandó szakmai kapcsolatuk kiépítése. A jövőben sor kerülne olyan, az ítéltáblán megrendezett előadás-sorozatokra is, ahol a bírósági titkárok cserélik ki szakmai tapasztalataikat.

Azt is szeretném elérni, hogy – amennyiben erre van fogadókészség, és nem kerül veszélybe az eredeti ítélezési tevékenység ellátása – több bíró legyen rövidebb időre a *Kúriára* is kirendelve, hogy ezáltal még közvetlenebb kapcsolat mellett nyerhessünk kölcsönös betekintést a felsőbbbíróóságok tevékenységébe, elősegítve ezzel is az egységes jogalkalmazás kialakulását.

Törekedni kell azokra a *jó gyakorlatokra*, amelyek más bíróságokon beváltak, elősegítik a stratégiai célok eredményes megvalósulását. A Szegedi Ítéltábla, már a megalakulásától kezdődően, minden évben közzéteszi „Táblabíróági Füzetek” elnevezésű kötetében az ítéltábla kollégiumi véleményeit, a kollégiumi ülések lényeges anyagát és a kiemelkedő jelentőségű jogerős ítéleteket. Hasonló jellegű *kiadvány készítése*, közzététele a Debreceni Ítéltáblán is indokolt. A kiadvány tematikusan, tárgyszavak megadásával rendszerezhetné az ítéletek által tárgyalt jogvitákat, rövid összefoglaló is készülhetne a feldolgozott esetekben kialakított szakmai álláspontokról.

A rendelkezésre álló kommunikációs csatornákon folyamatosan tájékoztatni kell az ítéltábla bírait és bírósági titkárait az *Európai Unió Bíróságának* joggyakorlatáról; hangsúlyt kell helyezni a képzések során az alkalmazandó uniós jogszabályok ismertetésére.

Minél szélesebb körben fel kell mérni az *elektronikus kommunikáció* bevezetésének gyakorlati nehézségeit, biztosítani kell ebben is a folyamatos konzultációt, az informatikusok aktív bevonásával minél több olyan alkalmat kell teremteni, ahol a bíróság munkatársai gyors és megnyugtató választ kaphatnak az új szabályozás által felvetett kérdéseikre.

2.2./ Hatékonyság biztosítása: a bíróságok együttműködése

A működés tervezése során elsődlegesen abból kell kiindulni, hogy az ítélőtábla kollégiumának legfontosabb funkciója *a régió egységes ítélkezési gyakorlatának* a kialakítása. Nem lehet helytálló egy olyan törekvés, amely eredményeképpen magába fordul, és csak a saját – bár másodfokú szerepe folytán a törvényszéki első fokú ítélkezésre rálátó – gyakorlatát elemzi, hanem ennél lényegesen tágabbra kell tekintenie. A polgári ítélkezés nem egymástól elszigetelten működik: a járásbírói és a törvényszéki elsőfokú ügyek hatásköri megosztása ugyan igyekszik a bonyolultabb-egyszerűbb, speciálisabb-általánosabb elhatárolási szempontokat tekintetbe venni, de az elhatárolás – helyesen – nem lehet merev, rugalmatlan. Az életviszonyok komplexitása, a polgári jog által szabályozott jogviszonyok összetettsége miatt hasonló problémák jelentkeznek az elsőfokú járásbírói és törvényszéki perek gyakorlatában, mint ahogy nem válhat el egymástól jelentősen az ítélőtáblai és a törvényszéki másodfokú gyakorlat sem. Ezen kívül azt is figyelembe kell venni, hogy számos jogalkalmazási probléma azonosan merül fel a közigazgatási és a munkaügyi ítélkezésben, és igen sok kérdésben együtt kell működni a büntető igazságszolgáltatással is.

Szorosabbra kell fűzni az ítélőtábla és a *járásbíróságok* közötti kapcsolatot. Az ítélőtábla regionális szerepköréből az is következik, hogy megfelelő szakmai fórumot biztosíthat nem csupán a törvényszéki, hanem a járásbírói első fokú ítélkezés szakmai kérdéseinek megvitatására, a felmerülő problémák megbeszélésére. Az utóbbi időszakban a családjog, büntető ügyszakban pedig a szabálysértési jog területén már szervezett az ítélőtábla elsődlegesen a járásbírókat érintő szakmai workshop rendezvényeket. Össze kell gyűjteni, hogy melyek azok a jogterületek, ahol a járásbírói dolgozó kollégák igénylik a minél szélesebb szakmai konzultációt, de csak csekély a lehetőségük az általuk tárgyalt terület koncentrált áttekintésére. Terveim szerint megfelelő rendezvény szervezése indokolt a végrehajtási perek, társasházi perek, közérdekű adatok kiadása iránti perek, orvosi kártérítési perek, ingatlan-nyilvántartási perek vonatkozásában. Ugyanezek a szakmai konzultációk biztosíthatók az egyes nemperes ügyszakokban közreműködő bírósági titkárok, bírósági ügyintézők számára is.

A *törvényszék* igazgatási és szakmai vezetővel, bíráival, egyéb munkatársaival ugyancsak mélyíteni kell a jelenleg is kiemelkedően fontosnak kezelt kapcsolatot. Lehetőséget kell adni arra, hogy az ítélőtábla regionális képzési tevékenységébe minél nagyobb számban vonjuk be az ítélőtábla székhelyén kívüli törvényszékeket is. Indokolt, hogy sor kerüljön az adott törvényszék székhelyén szervezendő, az ítélőtábla és az egyes törvényszékek közös szakmai rendezvényeire, szakmai konzultációira.

Sem a hatályos, sem az új Pp. nem ismeri a kettős másodfokú perrendet, így ugyanazok az eljárási szabályok vonatkoznak az ítélőtábla és a törvényszék előtti fellebbezési eljárásra. Viszonylag kevés az olyan szervezett alkalom, amely által sor kerülhet a *két fellebbezési fórum esetleg eltérő gyakorlatának a vizsgálatára*, a másodfokú határozatok szükséges

tartalmának az elemzésére, a felülvizsgálat tapasztalatainak a megbeszélésére. Támogatandó, hogy a régió törvényszékeinek az elvi jelleggel nem közzétett jogerős ítéleteit, végzéseit is rendszerezzék, az abban kifejtett szakmai álláspontokat elemezzék, ennek teret adhatnak az ítélőtábla kiadványai is.

Rendkívül fontos, hogy a jogegység biztosítása érdekében a Debreceni Ítélőtábla mind nagyobb mértékben működjön együtt a *Kúriával*. A kollégiumvezető fontos feladata az ítélkezés figyelemmel kísérése során, közös konzultációk mellett, hogy minél szélesebb körben feltárja azokat az értelmezési vitákat, amelyek indokolják a Kúria álláspontjának kialakítását és jogegységi eljárás kezdeményezését. Lényegesen több szakmai rendezvénybe indokolt a Kúria bíráinak aktív bevonása.

Ki kell építeni az ítélőtábla polgári kollégiuma és a régióban működő *közigazgatási és munkaügyi kollégiumok* közötti – informálisan létező – erősebb szakmai kapcsolatot, közös rendezvények, konferenciák, megbeszélések tartásával. Mind a munkaügyi ítélkezésben (így személyiségi jogsértések, sérelemdíj, kártérítés), mind a közigazgatási bíráskodásban (közigazgatási szerződésekkel kapcsolatos jogviták, polgári jogviszonyokat is érintő közigazgatási cselekvések) számos közösen vizsgálendő terület található, és mindenképpen elősegíti az azonos kérdésekben való egységes jogalkalmazást a rendszeres konzultáció.

Az *ítélőtáblák egymás közötti együttműködésének* is kiemelkedő jelentőséget kell tulajdonítani. A kollégiumi üléseken tárgyalt kérdésekről a többi ítélőtábla polgári kollégiumának vezetőjét is tájékoztatni szükséges, és ezáltal lehetőséget kell adni a saját álláspontok előadására, a részvétel biztosítására. A jogegységi döntések kezdeményezése, közös szakmai álláspontok kialakítása céljából indokolt az igazgatási és szakmai vezetőkkel történő rendszeres egyeztetés. Az egyes kollégiumok hasonló jogterületek iránt aktívan érdeklődő munkatársainak a közreműködésével közös kiadványok megjelentetése is elérhető cél.

2.3./ Hatékonyság biztosítása: együttműködés más szervezetekkel

A színvonalas ítélkezéshez az is szükséges, hogy a perekben részt vevő jogi képviselők nyilatkozataikat megfelelő szakmai színvonalon adják elő, tisztában legyenek a jogszabályi rendelkezések követelményeivel, jól ismerjék a bírói gyakorlatot. Az új polgári perrendtartás előtérbe helyezi a professzionális perrendet, bővíti az ügyvédkényszer eseteit, és lényegesen szigorúbb feltételeket fogalmaz meg a jogi képviselővel eljáró felek részére. Az ügyvédjelöltek képzésében eddig is részt vettek eseti jelleggel az ítélőtábla egyes bírái, és a széles körű érdeklődést biztosító rendezvényekre az ügyvédi kamara figyelmét is felhívtuk. Az új polgári perrendtartás hatályba lépése kapcsán olyan előadás-sorozatot is szervezni indokolt, amely kifejezetten a jogi képviselőket szólítja meg, igyekszik tudatosítani a velük szemben megfogalmazott szigorúbb törvényi elvárások következményeit. Az ítélőtábla és a

Debreceni Ügyvédi Kamara közötti kapcsolat eddig is kiváló volt, annak mélyítése a képzésekben való aktívabb részvétel terén szükséges.

Elsődlegesen a civil szervezeteket érintő szabályozás, a jogainak védelmére nem képes fél eljárási jogainak érvényesítése, a fogyasztóvédelem terén lehetőséget kell biztosítani az *ügyészség* szakmai vitákba bevonására, a bírói gyakorlat eredményeiről tájékoztatásra.

Az utóbbi időszakban háttérbe szorult a *közjegyzői kar* és a régió bíróságainak szakmai kapcsolata, ennek oka elsődlegesen a közjegyzők viszonylagos elkülönülésének hangsúlyozásában található meg. A fizetési meghagyásos eljárás illetve egyes végrehajtások elrendelésének közjegyzői hatáskörbe utalása következtében számos olyan döntést hoz a közjegyzői szervezet, amelyben korábban kialakult és következetes bírói gyakorlat volt, és annak eredményeit célszerű felhasználni. Önmagában az a tény, hogy a fellebbezhető közjegyzői határozatok elleni rendes jogorvoslatot a törvényszékek bírálják el, még nem elégséges a követhető gyakorlat kialakítására, a megfelelő tapasztalatok átadására. Észlelhető, hogy jelentős az eltérés egyes közjegyzői álláspontok között, amelyeket a másodfokon eljáró törvényszékek következetes határozatai sem feltétlenül szüntetnek meg. A jogalkalmazás felmerülő kérdéseinek a megvitatására szükséges lenne szervezni olyan közös szakmai értekezleteket, előadásokat, ahol a bírák és a közjegyzők kicserélik tapasztalataikat, és ahol a kívánt jogalkalmazás egységességét mozdítják elő. Mindezeknek az ítélőtábla ugyancsak fórumot biztosít majd.

Már az ítélőtáblák szintjén is indokolt szakmai kapcsolat kialakítása az *Alkotmánybírósággal*. Az alkotmányjogi panasz egyre gyakrabban igénybe vett intézmény, és akár a bírák másodfokon is kezdeményezhetik az Alkotmánybíróság eljárását. A Debreceni Ítélőtáblát közvetlenül nem érintő döntések mellett is indokolt azoknak a tapasztalatoknak a megosztása, amelyekkel az alapvető jogok biztosításának ítélkezési gyakorlata, az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek az értelmezése terén az Alkotmánybíróság rendelkezik. Léteznek olyan személyes, tudományos, oktatási kapcsolatok, amelyek ebben a részben jól hasznosíthatók. A 2015. évben a büntető kollégium részére a bírói kezdeményezésről nagy sikerű előadást tartott Lévay Miklós alkotmánybíró, de a 2014. és a 2016. években a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán Stumpf István és Szalay Péter alkotmánybíróktól is érdekes és hasznos előadásokat hallgathattak az érdeklődők. A jövőben az ítélőtáblán hasonló alkalmak megteremtése támogatandó. Számos olyan kérdés merül fel a polgári ítélkezésben, amelyhez az Alkotmánybíróság álláspontjának részletes megismerése szükséges, ezért törekedni kell ezt elősegítő kapcsolat mélyítésére.

Régóta esedékes a *jogi segítségnyújtó szolgálat* gyakorlatának a bemutatása, a költségkedvezmények megítélésének, a pártfogó ügyvédi képviselőnek, a megkeresések tartalmi elvárásainak a részletes vizsgálata. Érdemes megteremteni a szakmai konzultáció lehetőségét, ahol sor kerülhet a vitatott kérdések, az esetleges együttműködési nehézségek feltárására és megoldására.

Indokolt az *Alkotmányvédelmi Hivatal* munkatársaival történő szakmai konzultációk szervezése annak a felmérése és értékelése tárgyában, hogy melyek lehetnek esetlegesen azok a kockázatok, amelyek nem megfelelő kezelése mellett veszélybe kerülhetnek a bíróságok jogszerű működésének feltételei.

Fontosnak érzem a jogászokon kívül egyéb olyan szakmákkal való kapcsolat megalapozását és kiteljesítését, amelyek érintettek és érdekelték a jogalkalmazás folyamatainak nyomon követésében, az állandó eszmecserében. Számos, az ítélkezésben kiemelten érintett (orvosi kártérítési felelősség, sajtó felelőssége, szerzői jogi jogviták) terület van, amely kifejezett igényli az *érintett szakmai körök bevonásával* a jogszabályi rendelkezések és a bírói gyakorlat áttekintését, építő jellegű viták lefolytatását. A Debreceni Egyetem több éve szervez ilyen jellegű rendezvényeket, amelyeken belül sor került már az egészségügyi intézmények, egyes sajtószervek, az egyházak, a sportolói szakmai szervezetek bevonásával egy-egy speciális jogalkalmazási gyakorlat feltárására, mindez az ítélőtábla által tovább fejleszthető.

3./ Bírósághoz hozzáférés

A Debreceni Ítélőtábla fontos feladatának tekinti a *nyilvánosság* minél szélesebb körű bevonását ítélkezési tevékenységének, a bíróságon folyó munkának a megismertetésébe. A sajtósóvivő maga is kommunikációs végzettséggel, a sajtószerveknél szerzett gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezik, fenntartja és fejleszti a sajtóval, a médiával fennálló jó kapcsolatot. Nemcsak a büntető, hanem számos polgári fellebbezett ügy a nyilvánosság érdeklődésére tart számot, amelyekről mind a honlapon, mind sajtótájékoztató keretében azonnali, gyors és közérthető kommunikáció megvalósítása a cél.

Személyes híve vagyok annak, hogy a nyilvánosság tájékoztatását abban az irányban kell elmozdítani, hogy közérthető, jól befogadható, de szakmailag alapos információkat adjunk át. Tudatosítani kell ennek során különösen azt, hogy az ítélet meghozatalát milyen alapos bizonyítás előzi meg, hogy a bíróság a felek által elé tárt peranyag alapján tud dönteni, hogy az anyagi igazságra törekvés mellett a per elbírálása során annak is jelentősége van: a felek mennyiben tudták bizonyítani állításait.

A *Nyitott Bíróság* programban mind a bírák, mind a bírósági titkárok aktívan részt vesznek. A gimnáziumok látogatása során figyelemmel vannak arra, hogy melyek azok a jogterületek, amelyek megismertetésére a leginkább készséget éreznek, és ehhez igazodóan osztják meg egymás között a feladatokat. Az utóbbi években egyre népszerűbbek a középiskolások körében a büntető és polgári perszimulációk, ahol az arra hajlandóságot érző, az ítélőtábla illetékességi területén működő bírák széles körben tudják érthetővé és érdekessé tenni a bíróságok ítélkezési tevékenységét.

A Nyitott Bíróság program *továbbfejlesztése* indokolt. Mindazon túl, hogy egyre nagyobb hallgatói létszámot érdemes bevonni az igazságszolgáltatásról osztályfőnöki órák keretében való tájékoztatásba, a programot mind tartalmában, mind mélységében bővíteni lehet. Megfigyelhető, hogy mutatkozik érdeklődés speciális jogi ismeretek átadására (különösen szerzői jog, internetes jogsértések, de akár a kártérítések gyakorlata, a személyiségi jogvédelem vagy a nemzetközi érintettségű ügyek tekintetében), így az érdeklődőknek akár egymásra épülő előadásokat, programokat lehet szervezni. Másrészt jól körülhatárolhatók azok a középiskolák, középiskolai osztályok, ahol a humán képzés nagyobb súlya folytán lényegesen több eséllyel kerülnek diákok a jogi felsőoktatásba. Személyes meggyőződésem, hogy a bírói életpályának olyan mértékben kell vonzónak lennie, olyan presztízzsel kell rendelkeznie, hogy valóban a legjobb, legrátermettebb diákok jelentkezzenek majd a bíróságokra. Nagyon fontos az érdeklődés fenntartása, az ebben az irányban elképzelésekkel rendelkező diákokkal szorosabb kapcsolat kialakítása, akár kisebb csoportos foglalkozások megtartása.

Az ítélőtábla egységes *honlapjának* fejlesztése is hangsúlyt kell, hogy kapjon. Az elmúlt néhány évben csökkent a polgári ügyszakos bírák által közzétett szakmai anyag, fel kell mérni, hogy az egyes kollégák milyen jogalkalmazási problémák iránt érdeklődnek, és ösztönözni kell őket kisebb-nagyobb terjedelmű tanulmányok elkészítésére. Terveim között szerepel az ítélőtábla történetét bemutató írások a honlapon megjelentetése. Ezzel együtt a honlapon megjelenő információk elsődleges célja továbbra is a nyilvánosság széles körű tájékoztatása.

A *bírósági közvetítés* szerepének hangsúlyozását is erősíteni indokolt. Bár jelenleg a másodfokú eljárásban viszonylag ritkán veszik igénybe a felek a mediáció nyújtotta lehetőségeket, de törekedni kell ennek megváltoztatására; nem zárható ki, hogy elsősorban családjogi, személyiségi jogi, kártérítési jogvitákban realitása lehet annak, hogy akár a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem ismeretében a felekben kialakuljon a megegyezés szándéka, ennek előnyeit fel kell tárni. Az ítélőtábla igazgatási vezetője részt vett bírósági közvetítési képzésen, az általa szerzett tudás átadása kiemelkedő jelentőségű. Ösztönözni kell más munkatársakat is a képzésben részvételre.

4./ A polgári kollégium és a jogi felsőoktatás kapcsolata

A Debreceni Ítélőtábla és a *Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara* közötti viszony példamutató, egymásra kölcsönösen pozitívan ható. A kapcsolat további elmélyítése mindkét fél érdeke. Az ítélőtáblák tevékenységében egyre nagyobb hangsúlyt kap az oktatás, míg az egyetemi képzés egyre nagyobb mértékben igényli a gyakorlatban részvételt. Az ítélőtábla több munkatársa rendszeresen tanít a helyi jogi karon, külön kiemelandő, hogy mind a polgári, mind a büntető ügyszak egy-egy habilitációt szerzett bírāja vezet egy tanszéket, ezáltal lényegesen több lehetőségük van a bírák, bírósági titkárok oktatásba történő

bevonására. A jogtudomány eredményeit minél szélesebb körben kell megosztani az ítélőtábla és a régióhoz tartozó valamennyi bíróság munkatársaival. Kialakult az a szokás, hogy a regionális kollégiumi értekezleteken, a Polgári Igazságszolgáltatás Napján előadást tart a tudomány egy-egy jeles képviselője, ahol beszámol olyan kutatásokról, nemzetközi gyakorlatokról, amelyek hasznosíthatók az ítélkezésben. Ezt az együttműködést is bővíteni szükséges: az ítélőtábla és az egyetem közötti együttműködés keretében el lehet érni, hogy minél több, a kollégium által szervezett eseményen közreműködhessenek elismert egyetemi oktatók, másrészt megjelenjenek a régió bíróságainak szakmai rendezvényein is.

Azokkal az egyetemi hallgatókkal, akik fokozott érdeklődést tanúsítanak a bírói pálya, a bíróságok munkája iránt, ugyancsak *elmélyültebb* szakmai kapcsolatot indokolt kialakítani. A két évvel ezelőtt elindult „Jogklinika” program bevált, kiterjedt iránta az érdeklődés. Ennek keretében két-három hallgatót osztanak be egy-egy bírói tanácsához, és a titoktartási kötelezettségük megtartását biztosító intézkedések után lehetőségük van betekintést nyerni az ítélőtáblai munkafolyamatokba, közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a pervitelről, a határozatok szerkesztéséről, a bírói gondolkodásról, a bíróvá váláshoz szükséges személyes indíttatásról. A programban egy hallgató egy félévig vehet részt, ezt az érdeklődő és megfelelő teljesítményt nyújtó hallgatók részére bővíteni lehetne, továbbá nagyobb részben szükséges lehetőséget adni a törvényszéki, járásbírói elsőfokú ítélkezésbe történő betekintésükre. Az elmúlt évben ugyanezt a programot elindította a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság is, a két szervezet ez irányú tevékenységét célszerű összehangolni.

Külön is támogatni kell azokat az egyetemi, PhD hallgatókat, akik a bírói gyakorlatot érintő témakörben végeznek *kutatásokat*. A segítség megjelenhet természetesen a kutatási szabályzat szerint az iratok tanulmányozásának lehetővé tételében, de a kutatott területben jártas bírakkal történő egyéni kapcsolatfelvétel biztosításában, valamint tágabb körben szervezett szakmai megbeszélések által is. A hallgató az ítélőtábla bírái előtt a kutatás egyes szakaszaiban beszámolhat az elért eredményekről, felvetheti kérdéseit, előadhatja elképzeléseit a kutatás további irányairól. Követendő példa, hogy a 2016. évben a Büntető Kollégium biztosított nyilvánosságot az egyetemen oktató kollégánk témavezetése által megvalósított PhD dolgozat munkahelyi vitájának és nyilvános védésének, az ilyen eseményekre a jövőben a Polgári Kollégium előtt is sor kerülne.

5./ Összefoglaló áttekintés: a Debreceni Ítélőtábla Polgári Kollégiumának működésével kapcsolatos hosszú távú tervek és azok megvalósításának ütemezése.

Az előzőekben vázolt, kötelező feladatokat meghaladó elképzelések megvalósításának tervezett ütemezését – figyelemmel arra, hogy az a jogalkalmazást érintő folyamatosan változó kihívások, a rendelkezésre álló erőforrások függvényében módosulhat –, a következő táblázat foglalja össze:

Határidő	Tervek
2016. III. negyedév	- szakmai bemutatkozás - állapotfelmérés: megbeszélés az ítélőtábla bíráival az ítélkezési feladatokon felüli többlet feladatokról, szakmai anyagok készítéséről - a Nyitott Bíróság program továbbfejlesztésének áttekintése - megbeszélés az ügyelosztás rendjéről - részvétel az eljárási kodifikációk társadalmi vitáiban - tanácselnöki konzultációk rendszerének áttekintése - szakmai együttműködés megújítása a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karával
2016. IV. negyedév	- felmérés a járásbírók részéről jelentkező szakmai konzultációk tárgyában - az együttműködés lehetőségeinek feltérképezése a közigazgatási és munkaügyi kollégiumokkal, a hatályba lépő Közigazgatási Perrendtartás hatásának bemutatása a polgári ítélkezésre - workshop az egészségügyi kártérítési perek gyakorlatáról - konzultáció az elektronikus kommunikáció kihívásairól, gyakorlati problémáiról - a „Hatékonyság és időszerűség a polgári eljárásban” továbbfejlesztett rendezvényének szervezése
2017. I. negyedév	- képzés a Polgári Törvénykönyv gyakorlatának kérdéseiről - a Jogklinikai program bővítése, átszervezése - kapcsolatfelvétel a közjegyzői kamarával - képzések, szakmai konzultációk tárgyában - tematikus workshop szervezése járásbírói bírák részére - szakmai együttműködés megújítása a Debreceni Ügyvédi Kamarával
2017. II. negyedév	- Az Alkotmánybíróság és a Debreceni Ítélőtábla közötti együttműködés kidolgozása, alkotmánybíró előadásának szervezése - tematikus workshop törvényszéki bírák részére - rendezvény a másodfokú eljárások gyakorlatáról, másodfokú határozatok szerkesztéséről - az új Ptk. alkalmazásával kapcsolatos problémákat tematizáló elektronikus felület

	létrehozása
2017. III. negyedév	- tematikus workshop bírósági titkárok részére - a joggyakorlat-elemzésben részvétel áttekintő vizsgálata - konferencia a jogi segítségnyújtásról - az ítélőtábla szakmai anyagait tartalmazó tematikus kiadvány létrehozása
2017. IV. negyedév	- a hatályba lépő Polgári Perrendtartás szabályainak ismertetése, képzés szervezése - a Nyitott Bíróság program átalakított rendszerének elemzése - az ügyességgel közös rendezvény szervezése a civil szervezeteket érintő jogalkalmazási kérdésekről - az ítélőtábla bíráinak szakmai anyagából összeállított kötet kiadása
2018. I. félév	- Képzések, konzultációk szervezése a hatályba lépő Polgári Perrendtartás által felvetett gyakorlati problémák tárgyában - Az ügyelosztás rendszerének áttekintése az időközbeni személyi változások figyelembe vételével - A bírósági közvetítés tapasztalatai az ítélőtáblán – részletes állapotfelmérés
2018. II. félév	- A hatályba lépő Polgári Perrendtartás által felmerült jogegységi javaslatok megfogalmazása, az esetleges jogszabályi módosítások szükségességének áttekintő elemzése - Az időszerűségi mutatók alakulásának vizsgálata az új Pp. tükrében - a stratégiai célok megvalósulásának átfogó vizsgálata

Zárszó

A Debreceni Ítélőtábla Polgári Kollégiumának vezetése rendkívül *megtisztelő*, bár *nehéz* feladat. Remélem, hogy a kollégium tagjai megismerték a folyamatosan fejlesztendő szakmai képességeimet, a pályázat elbírálóját pedig meggyőztem arról, hogy a bírói hivatás iránti alázat és a munkatársakkal való legteljesebb együttműködési készség mellett határozott elképzelésekkel rendelkezem, van elhivatottságom a feladat ellátására, és alkalmasnak talál a tisztség betöltésére.

Debrecen, 2016. március 30.

dr. Pribula László

